

LITERATURA

Bernat Navarro Porter i el carlisme

Eduardo Sánchez
cronista cultural

Els que hem estat funcionaris de Correus sabem el que representava antigament la correspondència escrita a mà, amb la cal·ligrafia còrron, que deia molt de la personalitat de la gent que escrivia les cartes, i donava autenticitat a tot el que es contava. Amb les noves tecnologies tot aquest món va desaparèixer i actualment ja és record que només està a l'abast de les persones que, encara amb paper i llapis es neguen a fer que desaparegui. Tot això ho dic perquè acaba d'aparèixer *La número 25* (Cossetània Edicions), una novel·la que li ha valgut al seu autor, Bernat Navarro Porter, el Premi Literari Sebastià Juan Arbó de la Ràpita, en la seva edició de 2023. Aquesta obra, d'una estructura molt original, és un intercanvi epistolar de sensibilitats molt diferents que va viure les guerres carlines del segle XIX, i justament Bernat Navarro l'ha guanyat en una ciutat que va ser testimoni l'1 d'abril de 1860 del desembarcament del Comte de Montemolín als Al-

fac, protegit pel general Ortega, capità general de les Balears, per portar al tron d'Espanya al germà de Ferran VII, Carlos Maria Isidro, amb el nom de Carles VI, i tot perquè el primer Borbó, Felip V va promulgar la llei sàlica que prohibia l'accés a la Corona a les dones.

La novel·la de Bernat Navarro arriba, també, en un moment molt oportú, ja que aquest any es compleix el bicentenari del naixement del carlisme, i justament l'obra guanyadora, segons Navarro, és històrica a part de filosòfica i jo afegiria que també té cabuda el romanticisme i el sexe, i en aquest aspecte l'autor -tal com ha dit-, més enllà d'explicar que Ramon Cabrera va matar a molta gent a Cantavieja, l'interessa endinsar-se en l'interior dels seus personatges i explorar sentiments, pors, angoixes... en definitiva, les seves misèries. Per això podem anomenar-la literatura expansiva, ja que el seu món és molt ric en matisos al captar brillantment l'ànima humana. En les seves

cartes els personatges donen el seu punt de vista en moltes de les qüestions que afecten al carlisme. Estem parlant d'una novel·la coral són molts d'ells que donen a relluir les esperances i frustracions que acompanyen a les històries i que el lector percep. Tots ells estan molt ben dibuixats i alguns són coneguts, com per exemple el bisbe de Tortosa Víctor Damián Sáez. La novel·la transcorre allí on Ramón Cabrera va establir el domini de les seves corregudes i, d'aquesta forma Tortosa, València i Vinalesa, el poble natal de l'autor, formen la triada on pràcticament transcorren les accions. Una novel·la de tall, també, intel·lectual, ja que el lector es trobarà amb les figures de Virgili, Ovidi, Ciceró, Maquiavel, Victor Hugo, Alexandre VI o la família Borja, sense oblidar Oliver de Boteller i Bernat Despuig.

He dit abans que és una novel·la d'amor i també de sexe. En aquest aspecte, entre altres, el que li diu Víctor Damián Sáez a Manuel Bre-

tón: "Quan la nit de noces el va veure amb aquell aspecte de sàtir, amb cent tres quilos de pes, i va observar sense detindre-hi gaire la mirada la immensitat del membre del seu marit, d'una grossor com d'un puny, va entrar en pànic".

O el que li diu Teresa Andrés a Dídac Amigo d'Ibero: "Oblides vostè que la doble moral siga una cosa exclusiva de les dones; que només les prostitutes es podran dedicar al plaer i fins i tot gaudir-ne; que les que ens hem dedicat a casa no tenim dret a explorar el nostre cos". El potencial femení d'aquestes dones és extraordinari. Per aquest motiu podem parlar fins i tot d'una obra feminista, ja que elles són protagonistes de bona part de les trames.

Bernat Navarro és un bon narrador de novel·la. En aquesta, realitat

i ficció es donen la mà per a oferir-nos uns relats ben entrelligats que abasten l'època de la primera guerra carlina. Fins i tot l'afusellament de Maria Grinyó, la mare de Cabrera, el febrer de 1838 a la barbacana de Tortosa està ben narrat. I les reaccions de la Justícia i de l'Església envers els fets que van ocórrer aquells anys donen credibilitat a una obra que ha estat mereixedora del premi Arbó, dotada d'un gran vigor literari.

EL DIBUIX DE LA SETMANA

per Jokin Moya